

Työterveyslaitos

OPETYHY - Opettajat muuttuvassa koulumaailmassa v. 2019-2022

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Maarit Kauppi, erikoistutkija
Suvi Vesa, erityisasiantuntija

Hankkeen taustaa

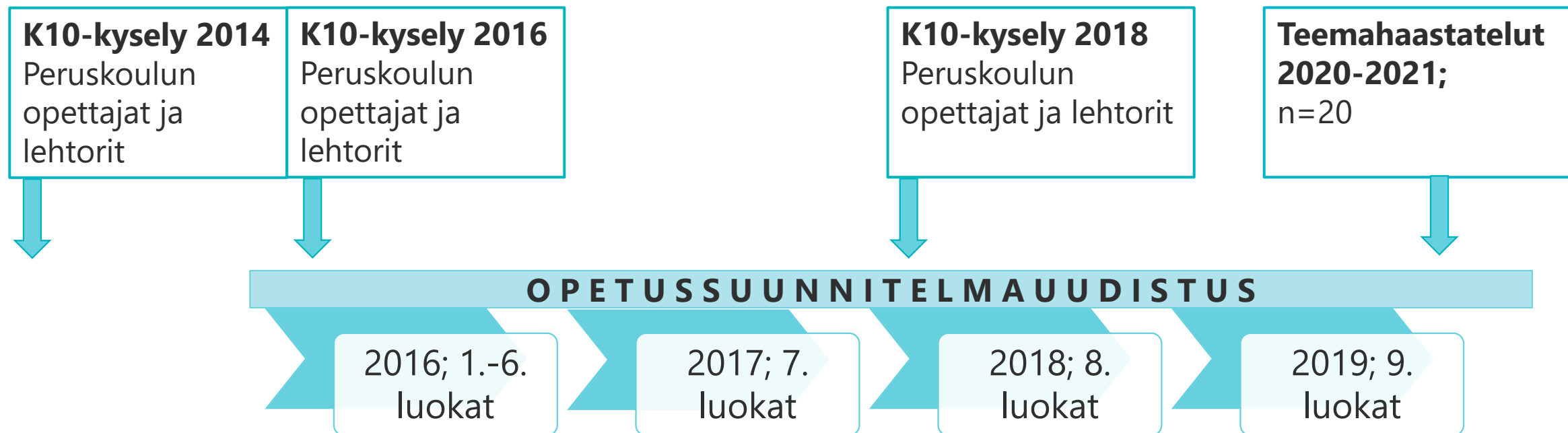
- Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman käyttöönotto alkoi portaittain eri luokka-asteilla vuoden 2016 syksystä alkaen
- Opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteena on mm. vahvistaa oppilaan itseohjautuvuutta ja tarjota mahdollisuuksia entistä laaja-alaisempaan osaamiseen
→ keinoina esim. ilmiöoppiminen ja viestintäteknologian käyttö
- Huolta on kuitenkin aiheuttanut mm. se, miten uudet tavoitteet ovat saavutettavissa suhteessa resursseihin ja miten opettajien työhyvinvointi on kehittynyt uudistuksen aikana.

→ **Miten opettajien työhyvinvointi on kehittynyt uudistuksen aikana?**

→ **Millaisia kokemuksia opettajilla on uudistuksen ajalta?**

→ **Millaisia hyväksi koettuja työhyvinvointia edistäviä menetelmiä on kouluissa havaittu?**

Perusopetuksen opetussuunnitelmaudistus 1.8.2016 alkaen; aineistonkeruun ajoittuminen

K10-kyselyaineistot sis. monipuolista tietoa liittyen henkilöstön työhön, työyhteisöön ja johtamiseen sekä terveyteen. → tässä mm. **työstressi, huoli työmäärän kasvamisesta, muutokset työssä, koettu terveys, uniongelmat**

Teemahaastattelut; mm. opettajien kokemusten, muutosten taustalla olevien tekijöiden tarkempi selvittäminen, hyviksi todettujen käytäntöjen kartoittaminen

Päätuloksia Kunta 10 -kyselyistä

Kunta 10 -vastaajat vuosina 2014 – 2018

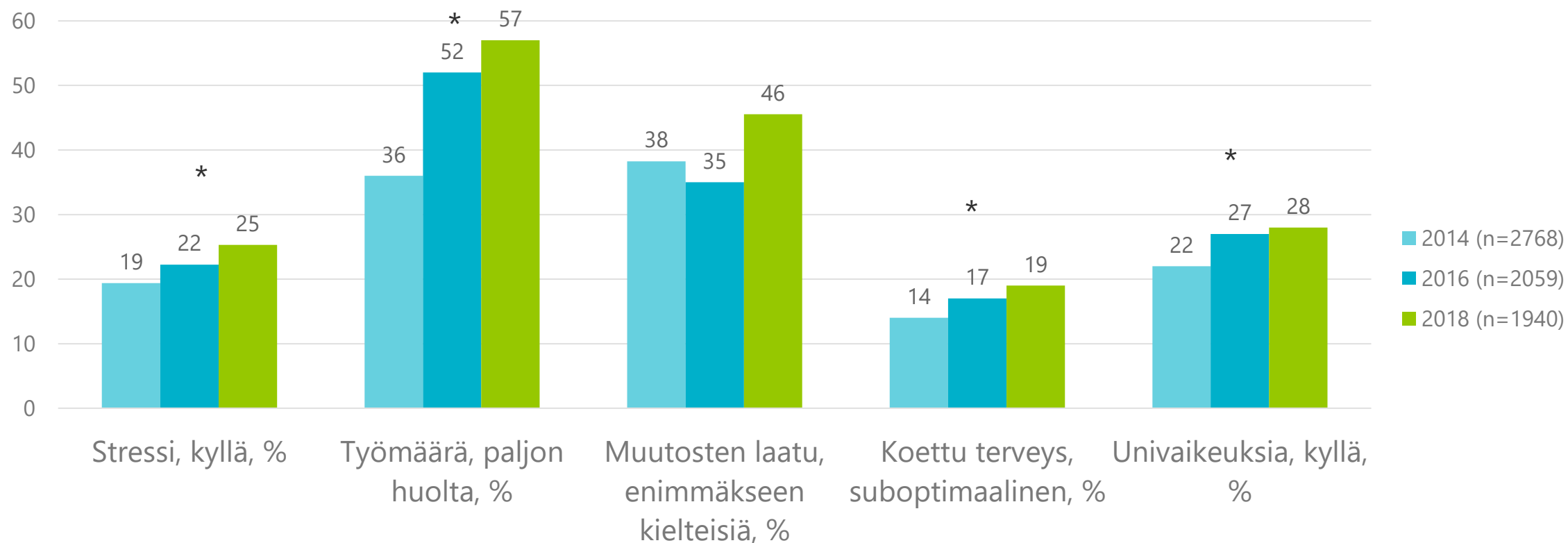
(luokanopettajat, erityisopettajat, lehtorit)

	2014	2016	2018
	N=7028	N=5110	N=4804
Ikä (v.), ka. (SD)	45.1 (9.4)	47.1 (8.6)	48.5 (8.1)
Sp, naiset, %	78	79	79
Lk:n opettajat, %	39	40	40
Erityisopettajat, %	17	17	18
Lehtorit, %	44	43	42

Tarkasteltavat työhyvinvoinnin riskitekijät (Kunta 10)

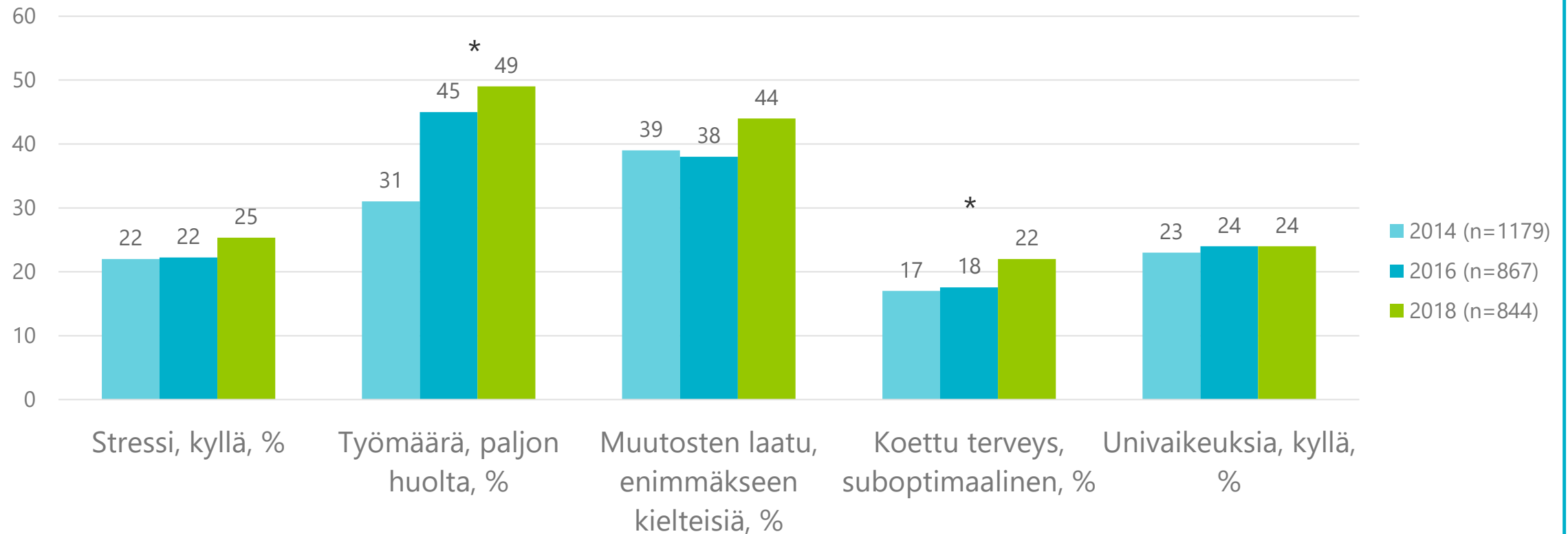
- Stressi (paljon työpaineita, vähän työn hallintamahdollisuuksia)
- Huoli työmäärän kasvamisesta (erittäin paljon/ melko paljon)
- Viimeaikaisten (12 kk) muutosten koettu laatu (asteikko 1-7; enimmäkseen myönteisiä – enimmäkseen kielteisiä → tässä arvot 5-7)
- Koettu terveys (suboptimaalinen; melko huono, huono)
- Univaikeudet (Jenkins Sleep Scale; unettomuusoiretta väh. 5–6 yönä/viikko)

Työhyvinvoinnin riskitekijöiden ajalliset muutokset, luokanopettajat

* Merkitsevä ero vuosien 2016-2018 vs. 2014 välillä, $p < .01$

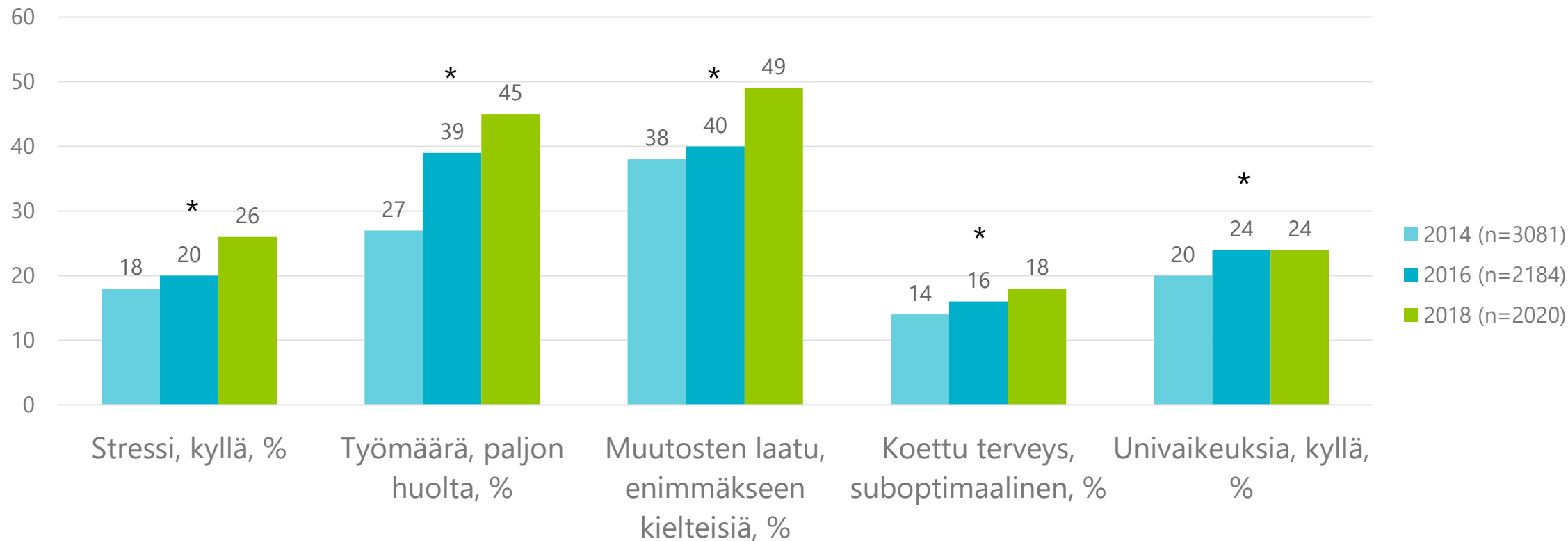
Työhyvinvoinnin riskitekijöiden ajalliset muutokset, erityisopettajat

* Merkitsevä ero vuosien 2016-2018 vs. 2014 välillä, $p < .01$

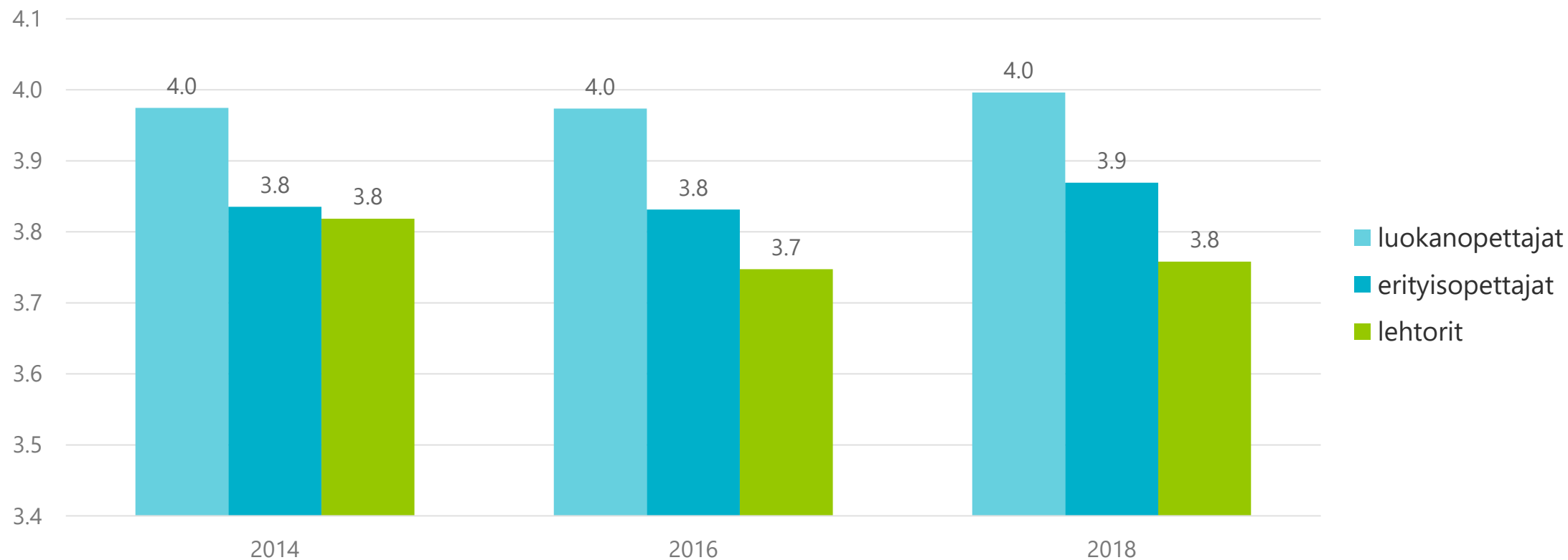
Työhyvinvoinnin riskitekijöiden ajalliset muutokset, lehtorit

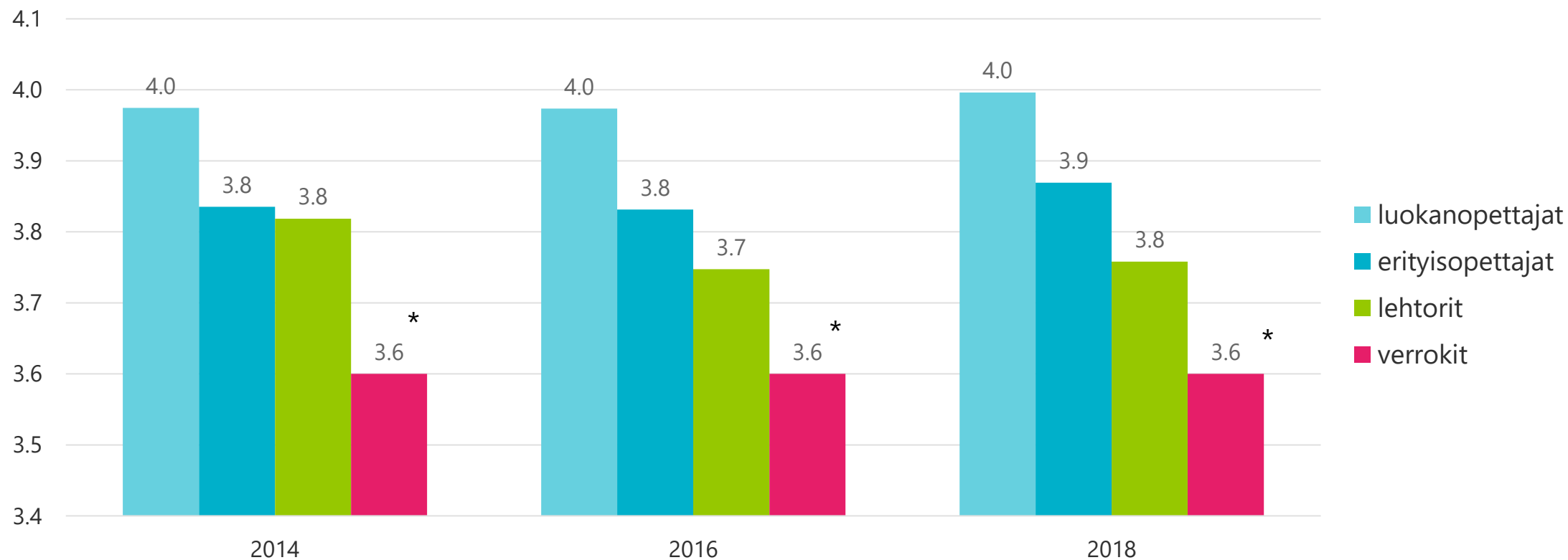
* Merkitsevä ero vuosien 2016-2018 vs. 2014 välillä, $p < .01$

Työyhteisötaidot: Työyhteisö on yhteistyökykyinen

(asteikko 1-5, mitä suurempi arvo sitä enemmän)

Työyhteisötaidot: Työyhteisö on yhteistyökykyinen (asteikko 1-5, mitä suurempi arvo sitä enemmän)

* $p < .001$ verrokit vs. opettajaryhmät

Haastattelut

- Yhteensä 20 haastattelua kahden Kunta10-tutkimuksessa mukana olevan kunnan kouluissa (mukana alakouluja ja yhtenäiskouluja)
- Haastattelut tehtiin syksyllä 2020 – keväällä 2021.
  - Haastattelut osuivat korona-aikaan, mikä näkyi selvästi haastateltavien puheessa ja vaikutti mm. uuden opetussuunnitelman toteuttamiseen.
- Haastattelut toteutettiin Teams-ohjelman välityksellä ja tallennettiin nauhurille.

Haastattelujen pääteemat

- Työhyvinvointi yleensä
- Työn sujuvuus
- Työhyvinvointia tukevat käytännöt
- Muutokset työssä
- Uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät muutokset työssä
- Uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät haasteet työssä
- Uuteen opetussuunnitelmaan liittyvät hyödyt työssä
- Uuden opetussuunnitelman käyttöön ottoon saatu käytännön tuki
- Opetussuunnitelmaudistus ja työhyvinvointi
- Koronan vaikutukset työhön ja työhyvinvointiin

Päätuloksia haastatteluista

OPS ja muutokset

- Uusi OPS
- Korona
- Oppilasalueen muutos
- Työpaikan vaihtuminen
- Organisaatiomuutos

→ Muutokset kietotuvat yhteen ja on vaikea sanoa varmaksi, mikä liittyy erityisesti juuri uuteen opetussuunnitelmaan ja mikä taas johtuu jostain muusta muutoksesta.

Koronan vaikutukset

- Koronaepidemiaan liittyvät rajoitukset vaikuttivat paljon siihen, miten hyvin uutta opetussuunnitelmaa kyettiin toteuttamaan.
- Moni opettaja totesi, että koronalla on ollut suurempi vaikutus opettajien arkeen kuin millään muulla viime aikaisella muutoksella.
  - Vaihtelua siinä, miten paljon eri kouluissa koronan koettiin vaikuttaneen.
- Yhteisöllisyys
- Digitaidot
- Työmäärä
- Yhteistyö yli luokka- ja oppiainerajojen.
- Huoli oppilaista

Taito- ja taideaineet

- Eniten uuden opetussuunnitelman tuomista muutoksista nousivat esiin taito- ja taideaineiden opetuksen ongelmat.
  - Sekä kyseisen aineen opettajat että myös muut opettajat ottivat tämän teeman esiin.
  - Liian vähän tekstiilityötä ja teknistä työtä → osaamattomuutta → motivation puutetta → kuormitusta opettajille & huolta alan osaajien puutteesta tulevaisuudessa.

Arviointi

- Monipuolisempaa ja vaikeampaa uuden opetussuunnitelman myötä
- Vaikeaa löytää aikaa arviointikeskusteluille
- Arviointikriteerit eivät ole yhtä selkeät kuin aiemmin
- Itsearviointia pidettiin toimivana varsinkin isojen oppilaiden kanssa
- Vertaisarvioinnissa hyviä ja huonoja puolia

Inkluusio ja resurssit

- Resursseissa eroja eri kouluissa
- Inkluusio kaunis ajatus, mutta ei usein käytännössä toimi
  - Yksi haasteellinen oppilas voi viedä isossa luokassa kaiken opettajan huomion ja muut jäävät vaille laadukasta opetusta. → tilanne on toimimaton kaikkien osapuolten kannalta.

Yhteisopettajuus

- Yhteisopettajuus on lisääntynyt uuden opetussuunnitelman myötä
  - Osa piti hyvänä, osa katsoi sen olevan enemmän säästökeino kuin oppilaiden edun näkökulmasta tehty uudistus.
- Toimivuuteen vaikuttaa opettajien persoonat sekä opettajien väliset kemiat.

Itseohjautuvuus ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

- Uusi ops korostaa aiempaa enemmän oppilaan itseohjautuvuutta
  - Moni opettaja koki tämän toimivaksi isommilla oppilailla, mutta monille pienemmille oppilaille sen ei katsottu sopivan. → Pienemmillä usein tarve tarkemmalle struktuurille ja opettajan ohjaukselle.
  - Itseohjautuvuudelle ja omatoimisuudelle pitää ensin piempien oppilaiden kanssa luoda pohja.

Käytännön tuki

- Rehtorilla keskeinen rooli
- Asioiden yhteinen käsittely ja jatkuva kehittäminen
  - Liian vähän aikaa yhteiseen kehittämiseen ja keskusteluun
  - Osa koki uudistuksen jääneen puolitiehen
  - Korona vaikeuttanut toteuttamista
- Tarvitaan päätöksiä ja linjoja, joihin kaikki sitoutuvat.
- Opettajankokoukset
- Tutor-opettajat
- Yhteistyö rinnakkaisluokan kanssa
- Jatkuva kehittäminen tärkeää → hyvä tarkastella aika ajoin, mikä toimii ja tarvittaessa korjata ja muuttaa käytäntöjä.
- Työn yhteiselle kehittämiselle on varattava aikaa ja luotava toimivia käytäntöjä.

Opettajien työhyvinvointi ja sen muutokset uuden opetussuunnitelman myötä

- Oppilaat innostavat ja kuormittavat
- Työhyvinvointi kytkeytyy tiivistii työn kohteeseen eli oppilaisiin
- Työhyvinvointia tukevia onnistumisen kokemuksia syntyy työn arjessa.
- Työn mielekkyys rakentuu siitä, että opettaja kokee onnistuneensa opetustyössään.
- Opetusta sujuvoittavat puolikkaan ryhmän tunnit, opetuksen rytmittäminen, toiminnalliset tunnit ja eriyttäminen erilaisiin oppimistiloihin.
- Luokan vuorovaikutusilmapiiri on myös keskeinen työhyvinvointia rakentava tekijä
- Työ läikkyä herkästi vapaa-ajalle, kun työ innostaa ja kunnianhimo on korkealla.

Työterveyslaitos

Kiitos!

Projektiryhmän muut jäsenet:

Jenni Ervasti, vanhempi tutkija, TTL

Nina Olin, vanhempi konsultti, TTL

Anna-Leena Kurki, erityisasiantuntija, TTL

Ville Aalto, erityisasiantuntija, TTL

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos